

Supplerende undersøgelse af den marine natur i en potentiel Nationalpark Smålandsfarvandet

Isabelle Johansson, Pernille Nielsen og Jens Kjerulf Petersen

DTU Aqua-rapport nr. 493-2026

Supplerende undersøgelse af den marine natur i en potentiel Nationalpark Smålandsfarvandet

Isabelle Johansson, Pernille Nielsen og Jens Kjerulf Petersen

DTU Aqua-rapport nr. 493-2026

Kolofon

Titel:	Supplerende undersøgelse af den marine natur i en potentiel National park Smålandsfarvandet
Forfattere:	Isabelle Johansson, Pernille Nielsen og Jens Kjerulf Petersen
DTU Aqua-rapport nr.:	493-2026
År:	Maj 2026 (version 1). Juni 2026 (version 2)
Reference:	Johansson, I.; Nielsen, P. og Petersen, J.K. (2026) Supplerende undersøgelse af den marine natur i en potentiel Nationalpark Smålandsfarvandet. DTU Aqua. DTU Aqua-rapport nr. 493-2026. https://doi.org/10.11581/7b90f060-ebdc-45d6-8d0d-9deb2a07ddaa
Kvalitetssikring:	Rapporten er kvalitetssikret af Louise C. Flensburg, DTU Aqua
Forsidefoto:	Kystlagune ved Bisserup Havn. Foto: Naturstyrelsen Storstrøm
Udgivet af:	Institut for Akvatiske Ressourcer, Henrik Dams Allé, 2800 Kgs. Lyngby
Download:	www.aqua.dtu.dk/publikationer
ISSN:	1395-8216
ISBN:	978-87-7481-438-2 (version 2) 978-87-7481-437-5 (version 1)
Supplerende information:	I denne version 2 er der foretaget ændringer på side 16

DTU Aqua-rapporter er afrapportering fra forskningsprojekter, oversigtsrapporter over faglige emner, redogørelser til myndigheder o.l. Det fremgår af kolofonen, hvem der har kvalitetssikret rapporten.

Forord

Smålandsfarvandet er tidligere blevet grundigt vurderet med henblik på udpegning som nationalpark, hvilket fremgår af rapporten "*Naturværdier i en mulig nationalpark Smålandsfarvandet*" udarbejdet af WSP i 2025 (Andersen m.fl. 2025). Naturstyrelsen Storstrøm har bedt DTU Aqua om at foretage en supplerende undersøgelse kun med fokus på det marine område.

Formålet med denne rapport er at dokumentere og vurdere, om det marine område i forundersøgelsesområdet (til vandkanten) indeholder marine naturværdier af national eller international værdi. DTU Aqua har således udarbejdet en fokuseret syntese omhandlende marine levesteder, miljøtilstand, restaureringspotentiale og vigtige fiske- og fuglearter i Smålandsfarvandet.

Vurderingen skal tage udgangspunkt i rapporten "*Naturværdier i en mulig nationalpark Smålandsfarvandet*" udarbejdet af WSP i 2025 (Andersen m.fl. 2025), men udelukkende med fokus på den marine del. I det omfang, det vil være muligt, skal DTU Aqua inddrage ny viden. Opgaven er begrænset i tid og omfang og skal resultere i en kortfattet opdatering, der kan indgå som en del af beslutningsgrundlag for det videre arbejde med en evt. udpegning af en nationalpark i Smålandsfarvandet med et marint fokus.

Undersøgelsen er finansieret af Naturstyrelsen Storstrøm. Naturstyrelsen har haft et første udkast af denne rapport til kommentering. Den endelige tekst er alene DTU Aquas ansvar.

Lyngby, maj 2026

Isabelle Johansson

Indhold

Indledning	5
Natura 2000-områder i Smålandsfarvandet	6
Udvalgte marine naturtyper i udpegede Natura 2000-områder	6
Sammenfatning: Naturtyper	8
Smålandsfarvandets økologiske tilstand	10
Potentiale for naturgenopretning af naturtyper i Smålandsfarvandet	11
Beskyttede og særlige arter	13
Fisk	13
Fugle	14
Sammenfatning: Arter	15
Sammenfatning	16
Referencer	17
Bilag A	19

Indledning

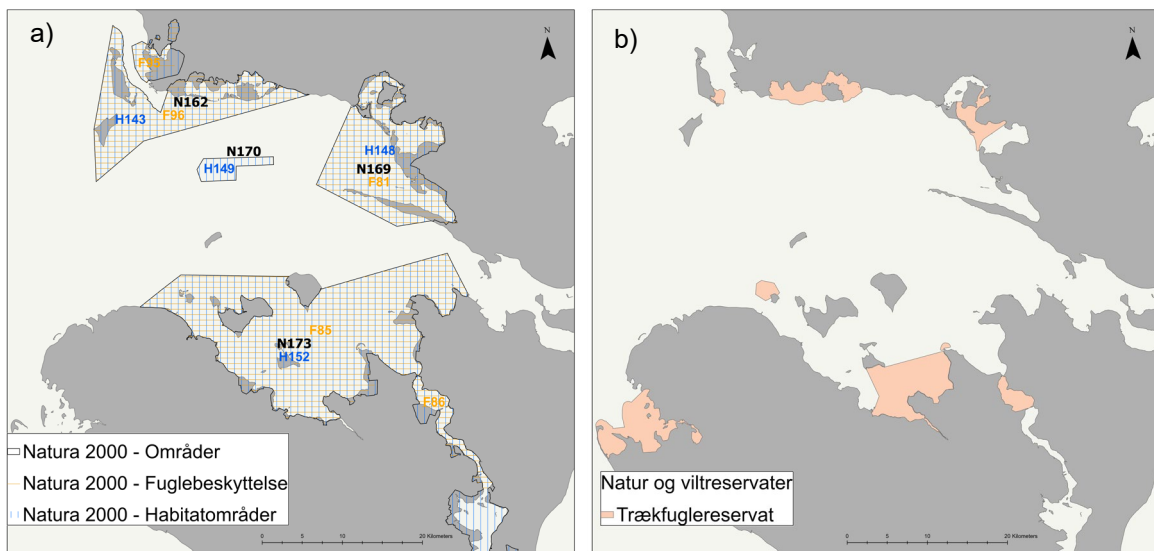
Smålandsfarvandet er tidligere blevet grundigt vurderet med henblik på udpegning som nationalpark (Andersen et al., 2025) i relation til marine og terrestriske naturværdier, geologiske karakteristika og andre relevante aspekter relateret til nationalparkudpegning.

Med udgangspunkt i WSP's omfattende kortlægning af naturværdier har DTU Aqua udarbejdet en fokuseret syntese omhandlende marine levesteder, miljøtilstand, restaureringspotentiale og vigtige fiske- og fuglearter i Smålandsfarvandet.

DTU Aqua har i nærværende rapport lagt primær vægt på de levesteder, naturtyper og marine arter, som gør, at Smålandsfarvandet indeholder marin natur og miljø, der i en regional og national kontekst er af betydning i relation til beskyttelse eller som biodiversitetshotspots. Der er således ikke tale om en fuldstændig opgørelse af marine naturværdier eller miljøtilstand i området.

Natura 2000-områder i Smålandsfarvandet

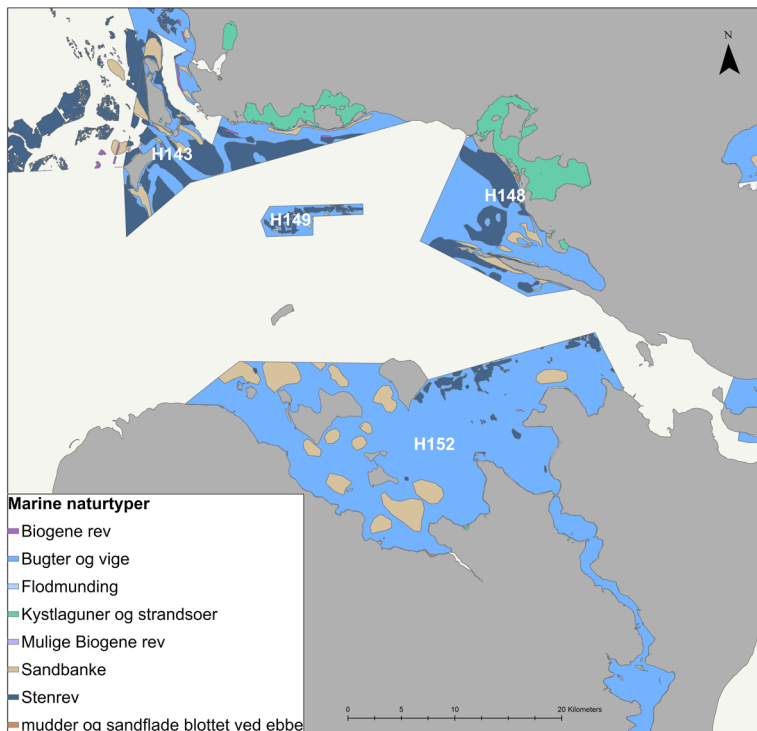
Smålandsfarvandet omfatter fire Natura 2000-områder, hvoraf tre er udpeget som både habitatområder og fuglebeskyttelsesområder (N162, N169, og N173), mens N170 udelukkende er udpeget som habitatområde (figur 1a). Habitatområder og fuglebeskyttelsesområder er udpeget i henhold til EU-lovgivning med henblik på at beskytte og genoprette vigtige naturtyper og fuglearter. Natura 2000-områder skal opretholde eller opnå en gunstig bevaringsstatus, hvilket indebærer levedygtige bestande og stabile levesteder, samtidig med at skadelige aktiviteter begrænses, og der gennemføres aktiv forvaltning og naturgenopretning i henhold til gældende Natura 2000-planer. Der er endvidere udpeget otte natur- og vildtreservater for at sikre raste- og fourageringsområder for vandfugle (figur 1b). Udpegningen indebærer restriktioner for færdsel og aktiviteter, herunder forbud mod jagt og anden forstyrrelse af svømme- og vadefugle i trækfuglereservaterne. Kystområder i Smålandsfarvandet er således underlagt beskyttelse gennem Natura 2000-netværket. Nedenfor er gennemgået nogle af de vigtigste marine naturtyper i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne i Smålandsfarvandet.

Figur 1: a) Natura 2000-områderne (N162, N169, N170 og N173) i Smålandsfarvandet. b) Placering af trækfuglereservater som er natur- og vildtreservater udpeget for at sikre raste- og fourageringsområder for vandfugle samt beskytte trækfugle.

Udvalgte marine naturtyper i udpegede Natura 2000-områder

Natura 2000-områderne i Smålandsfarvandet er udpeget for forskellige naturtyper som vist i figur 2. Smålandsfarvandet er i særlig grad kendetegnet ved store, sammenhængende kystlaguner og strand søer i de nordlige dele, som udgør et markant træk af naturmæssig stor betydning. Kystlaguner og strand søer er således prioriterede naturtyper under EU's habitatdirektiv. Derudover er rev også vidt udbredt i området og udgør en vigtig naturtype. Rev huser en række forskellige hårbundssamfund med en helt anden biodiversitet end f.eks. mudder- og sandbunde. Rev bestående af hårde substrater, herunder muslingebanker, anses for vigtige naturtyper og naturgenopretning har i Danmark i høj grad haft fokus på stenrev, fordi mange rev er blevet bortfisket.

Figur 2: Oversigt over marine naturtyper inden for habitatområder i Smålandsfarvandet.

Kystlaguner og strandsøer

Kystlaguner og strandsøer (naturtype 1150 i Habitatdirektivet) er en prioriteret naturtype, der anses for at være særligt truede og kræver en øjeblikkelig bevaringsindsats. Kystlaguner er kendetegnet ved at være dynamiske, lavvandede vandområder, der er helt eller delvist afskåret fra havet. De findes oftest i tilknytning til strandenge og varierer i saltholdighed. De er ofte vigtige leve- og/eller fødesøgningssteder for specialiserede planter og fugle.

Udpegede kystlaguner og strandsøer (1150) i Danmark er vist i figur 3. Der findes i alt 46.337 ha laguner i Danmark, hvoraf størstedelen, (34.334 ha) er i den marin-atlantiske region og udgøres hovedsageligt af Ringkøbing Fjord (21.708 ha) og Nissum Fjord (6.284 ha). Den marin-baltiske region omfatter 12.002 ha laguner, hvor næsten 44% (5.240 ha) af lagunerne ligger i de nordlige dele af Smålandsfarvandet (figur 3). Det er således cirka 11% af alle udpegede laguner i Danmark, der ligger indenfor det område, som er udset til at indgå i nationalpark Smålandsfarvandet, hvor Karrebæk Fjord og Dybsø Fjord, der er bundet sammen af Krageholm Strøm tilsammen udgør det tredjestørste laguneområde (3.316 ha), mens Basnæs Nor, Holsteinborg Nor og Skælskør Nor tilsammen udgør det sjette største laguneområde (1.886 ha) i Danmark. I Danmark er kystlagunerne generelt i Natura 2000-områderne vurderet til at være i ugunstig tilstand og andelen af kystlaguner i god tilstand er faldende, hvilket bl.a. er forårsaget af påvirkninger som næringsbelastning og klimaændringer (Fredshavn et al., 2025). I Smålandsfarvandet er kystlagunerne generelt vurderet til enten "moderate økologisk tilstand" eller "ringe økologisk tilstand" i henhold til Vandrammedirektivet.

Figur 3: Udbredelse af kystlaguner og strandsøer i Danmark.

Rev

Rev (naturtype 1170) er hårde strukturer på havbunden, som kan være enten geogene (stenrev) eller biogene såsom muslingebanker. Generelt har naturtypen Rev status som værende i ugunstig tilstand i danske farvande, men udviklingen for Rev (1170) viser, at andelen i god tilstand er stabil og arealet er stigende (Fredshavn et al., 2025).

I Smålandsfarvandet forekommer stenrev i alle habitatområder, men er særligt udbredte i den nordlige del af området (figur 2), hvor der også er tætte forekomster med indbyrdes kort afstand, hvilket gør området vigtigt for denne naturtype i national sammenhæng. I alt er der kortlagt ca. 10.187 ha stenrev, mens der kun er kortlagt ca. 122 ha biogene rev, som primært forekommer i H143 (Andersen et al., 2025).

Sandbanker

Sandbanker (naturtype 1110) er vidt udbredt i især den sydlige del af Smålandsfarvandet. Generelt har sandbanke (1170) status som stærkt ugunstig i danske farvande. Udviklingen i Natura 2000-områder viser, at andelen i god tilstand er stabil, men arealet er faldende (Fredshavn et al., 2025). Sandbankerne i Smålandsfarvandet er i sig selv ikke specielt unikke i en national kontekst.

Sammenfatning: Naturtyper

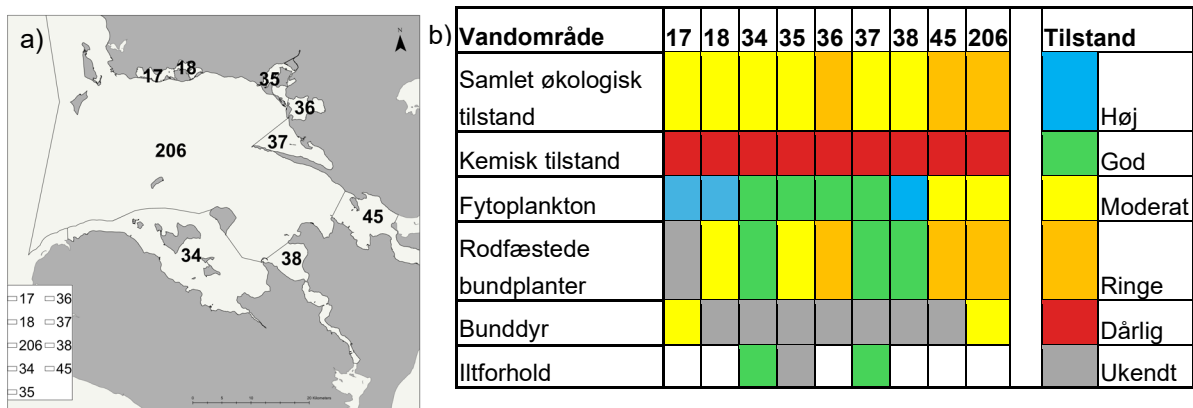
Sammenfattende er Smålandsfarvandet kendetegnet ved at indeholde næsten halvdelen af kortlagte kystlaguner i det østlige Danmark, der er en særligt prioriteret naturtype i EU og som EU og dermed Danmark har et særligt ansvar for at bevare. Desuden er det unikt, at to af Natura 2000-områderne indeholder laguner >1000 ha, da der kun er i alt 8 Natura 2000-områder med så store laguner i hele Danmark. Dertil kommer, at Smålandsfarvandet har nært forbundne forekomster af flere stenrev i især den nordlige del af området. Rev er vigtige strukturer for den marine biodiversitet og indgår i en række naturgenopretningsprojekter på nationalt plan. Smålandsfarvandet er endvidere karakteriseret ved en

forskelligartet fordeling af centrale naturtyper som rev og sandbanker i de åbne dele af området, som resulterer i en stor variation i forventede forekomster af tilhørende arter og biodiversitet.

Smålandsfarvandets økologiske tilstand

Smålandsfarvandet består af ni vandområder som er defineret i Vandområdeplanerne (VP3). Den økologiske tilstand for de enkelte vandområder er præsenteret i figur 4. Dette omfatter den samlede økologiske tilstand samt for alle de biologiske kvalitetselementer (bunddyr, rodfæstede bundplanter, fytoplankton) og støtteparameteren iltforhold. Generelt er den samlede økologiske tilstand moderat, mens enkelte områder har ringe økologisk tilstand. Smålandsfarvandet er i ikke god kemisk tilstand.

Det er værd at bemærke, at i flere områder og især i de sydlige dele af Smålandsfarvandet er tilstanden for kvalitetselementet fytoplankton høj eller god, hvilket indikerer, at der er gode lysforhold i området. For de vandområder, hvor der er foretaget en vurdering af iltforholdene, er de også i god tilstand. Dermed er forholdene potentielt gode for naturgenopretning i de kystnære dele af Smålandsfarvandet omfattet af vandplanområderne, hvilket generelt set ikke er typisk for kystnære områder i Danmark.

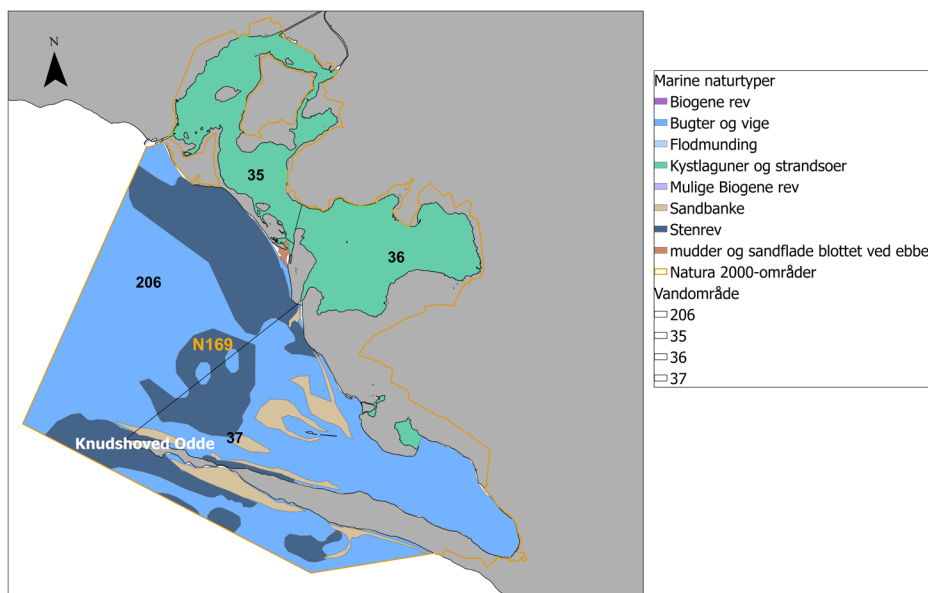
Figur 4: a) viser placeringen af de ni vandområder i Smålandsfarvandet som defineret i Vandområdeplanerne (VP3). b) viser den økologiske tilstand for de enkelte vandområder for parametrene samlet økologisk tilstand, kemisk tilstand, fytoplankton, rodfæstede bundplanter, bunddyr samt støtteparameteren iltforhold.

Potentiale for naturgenopretning af naturtyper i Smålandsfarvandet

Havnaturfonden har i sit indsatsprogram for de kommende år peget på Knudshoved Odde som hjemsted for et af fondens "Vores Hav"-projekter. Projektet "Vores Knudshoved Odde" er et storskala marint restaureringsinitiativ, der har til formål at etablere ålegræs, stenrev og biogene rev med henblik på at fremme et økosystem med høj biodiversitet og understøtte arter som fx torsk.

Knudshoved Odde er beliggende inden for Natura 2000-område N169, som er udpeget for bl.a. stenrev og ud for de vigtige kystlaguner Karrebæk Fjord og Dybsø Fjord. Der er således et stort sammenhængende område med mange forskellige vigtige naturtyper med forventelig betydelig indbyrdes sammenhængskraft (konnektivitet). Den samlede økologiske tilstand omkring odden er henholdsvis moderat og ringe (figur 5). For kvalitetselementerne "fytoplankton" og "makroalger og blomsterplanter" er tilstanden dog god i dele af området omkring Knudshoved Odde, hvilket indikerer potentiale for at genoprette makroalger og blomsterplanter.

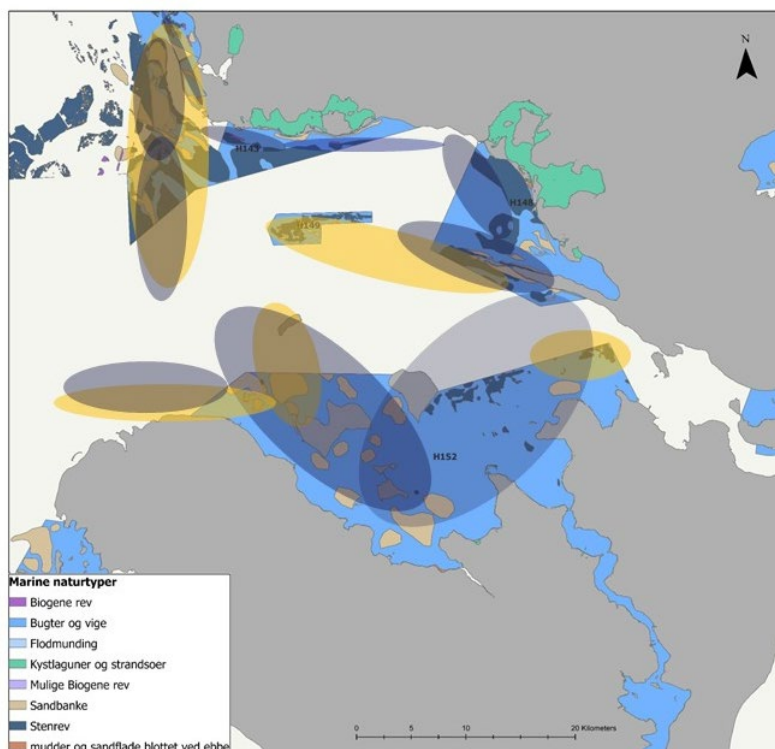
Desuden peger Landskabskarakteranalyse Smålandsfarvandet (WSP & Schønherr A/S, 2025) på, at hvis en udpegning af landskabs- og geologiske værdier på havet var mulig, ville Knudshoved Odde have en central rolle som det mest markante ungbaltiske isfremstød i forundersøgningsområdet. Formation strækker sig i en bue fra Knudshoved Odde over Venegrunde og Vejrø til Rågø i sydvest og vurderes samlet at have national landskabelig værdi som et markant, delvist oversvømmet istidsfremstød (Bilag A). Derudover fremhæves områderne Kirkegrund, Omø Tofte, Stålgrunde samt renden til Storstrømmen som værdifulde (Bilag A).

Figur 5. Naturtyper og vandområder omkring Knudshoved Odde.

I Center for Marin Naturgenopretning er et national marin Decision Support Tool (DST) til understøttelse af naturgenopretning af biogene rev, stenrev og ålegræs under udarbejdelse. En foreløbig analyse fra DST for Smålandsfarvandet viser, at dele af området nord og syd for Knudshoved Odde kan være egnet til genopretning af biogene rev. Endelig findes der både nord og syd for Knudshoved Odde eksisterende stenrev og historiske data viser, at der tidligere har været stenfiskeri syd og vest

for området (Petersen m.fl. 2024). Dette indikerer, at området kan være en potentiel kandidat til genopretning af stenrev, da der er dokumentation for tidligere fjernelse af sten (Stæhr et al., 2024). I figur 6 er vist områder, hvor der er potentiale for naturgenopretning af stenrev (gule ellipser) og muslingebanker (grå ellipser) i Smålandsfarvandet. Givet forholdene i flere af vandplanområderne for makroalger og blomsterplanter kan det desuden antages, at der er potentiale for genopretning af ålegræsbede. En endelig udpegning af områder egnet til konkrete projekter vil dog kræve en mere detaljeret analyse samt særskilte politiske og forvaltningsmæssige beslutninger.

Figur 6: Potentiale for aktiv naturgenopretning af stenrev (gule områder) og blåmuslingebanker (grå områder) baseret på analyser under brug af Center for Marin Naturgenopretnings decision support-værktøj.

Beskyttede og særlige arter

Rapporten "*Naturværdier i en mulig nationalpark Smålandsfarvandet*" (Andersen m.fl. 2025) giver et omfattende overblik over rødlistede arter i Smålandsfarvandet, fordelt på organismegrupper og de danske rødlistekategorier. I alt er der registreret 253 forekomster på tværs af organismegrupper, herunder svampe, ynglefugle, insekter, planter, pattedyr (herunder sæler), padder, benfisk, snegle, spindlere og krybdyr.

Her har vi valgt at fokusere på udpegede fiske- og fuglearter for at sikre det marine fokus. Disse grupper undersøges nærmere med hensyn til deres rødliste-status på både dansk og europæisk niveau for at vurdere, om der forekommer særligt relevante eller lokalt betydende arter i Smålandsfarvandet. Vi har endvidere vurderet, at materialet i ovenstående rapport vedrørende sæler er tilstrækkeligt. Forekomst af sæler er ikke unikt for Smålandsfarvandet.

Fisk

Fiskearter i undersøgelsesområdet er identificeret på baggrund af Nøglefiskerprogrammet (DTU Aqua) i Smålandsfarvandet. Arterne er efterfølgende krydstjekket med Fiskeatlas (Carl & Møller, 2026), og der er kun inkluderet arter registreret inden for det potentielle nationalparkområde Smålandsfarvandet efter år 2000. Derudover er ikke-hjemmehørende arter i Danmark udeladt af analysen.

To fiskearter af særlig interesse i relation til den danske rødliste blev identificeret (tabel 1): Europæisk ål (*Anguilla anguilla*), som er klassificeret som kritisk truet (CR), samt tyklæbet mulde (*Chelon labrosus*), som er klassificeret som sårbar (VU). Desuden blev fem fiskearter af særlig interesse identificeret på den europæiske rødliste for marine og ferskvandsfisk (Freyhof et al., 2011; Nieto et al., 2015). Heraf er fire arter klassificeret som sårbare (VU): Helt (*Coregonus lavaretus*), karpe (*Cyprinus carpio*), laks (*Salmo salar*) og pighvarre (*Scophthalmus maximus*). En art er klassificeret som næsten truet (NT): Stenbider (*Cyclopterus lumpus*). De fleste af disse arter er generelt udbredt i danske farvande. For områder omkring Sjælland og Fyn, er Smålandsfarvandet det eneste sted, hvor ferskvandsfisken helt er registreret.

Tabel 1: Fiskearter registreret i Smålandsfarvandet baseret på data fra Nøglefiskerprogrammet (DTU Aqua) og krydstjekket med Fiskeriatlas (registreringer efter år 2000). Ikke-hjemmehørende arter er udeladt. Tabellen omfatter antal registreringer samt bevaringsstatus i henhold til den danske rødliste og den europæiske rødliste for marine og ferskvandsfisk.

Art	Latin	Antal registreringer i Fiskeatlas	Rødliste DK	Rødliste EU
Europæisk ål	<i>Anguilla anguilla</i>	1125	CR	CR
Tyklæbet mulde	<i>Chelon labrosus</i>	50	VU	LC
Helt	<i>Coregonus lavaretus</i>	27	LC	VU
Karpe	<i>Cyprinus carpio</i>	154	NA	VU
Laks	<i>Salmo salar</i>	25	LC	VU
Pighvarre	<i>Scophthalmus maximus</i>	74	LC	VU
Stenbider	<i>Cyclopterus lumpus</i>	16	LC	NT

Fugle

Forfatterne af denne rapport har ikke fugle som forskningsfelt og der er ikke fugleekspertise på DTU Aqua. Der er derfor anvendt en screeningsbaseret vurdering, der fokuserer på, hvorvidt Smålandsfarvandet udgør et potentielt vigtigt eller unikt område for de registrerede fuglearter. Denne tilgang er ikke udtømmende og udgør ikke en detaljeret artsspecifik helhedsvurdering. Som følge heraf kan relevante oplysninger være overset. En mere detaljeret ornitologisk analyse udført af relevante specialister anbefales derfor, for fuldt ud at vurdere områdets naturmæssige betydning for fugle.

Alle fuglearter inkluderet i Natura 2000 baseline-analysen blev indledningsvist inkluderet i analysen. Arternes status blev herefter vurderet i forhold til den danske rødliste (Moeslund et al., 2023) og den europæiske rødliste (BirdLife International, 2021). Arter klassificeret som sårbare (VU), truede (EN) eller kritisk truede (CR) på enten den danske eller europæiske rødliste anses for at have national eller international bevaringsmæssig værdi. Den danske rødliste skelner mellem ynglefugle og trækfugle, og arternes status blev vurderet i forhold til, hvorvidt Smålandsfarvandet fungerer som yngle- eller rasteområde. Desuden er analysen afgrænset til fuglearter knyttet til marine og kystnære habitater. De relevante marine/kystnære fuglearter i Smålandsfarvandet fremgår af Tabel 2. Analysen viser, at Smålandsfarvandet understøtter en varieret forekomst af både ynglefugle og trækfugle inden for Natura 2000 fuglebeskyttelsesområderne.

I alt er 12 fuglearter knyttet til marine og kystnære naturtyper i Smålandsfarvandet klassificeret som næsten truede (NT), sårbare (VU) eller truede (EN) i enten en dansk og/eller europæisk kontekst, hvilket indikerer en høj bevaringsmæssig værdi på både nationalt og internationalt niveau. Samlet set viser resultaterne, at Smålandsfarvandet udgør et økologisk vigtigt og funktionelt varieret marint fuglehabitat. Ingen af disse arter er dog unikke for Smålandsfarvandet, da de også er registreret i andre dele af Sjælland og Danmark baseret på data fra Dansk Ornitologisk Forening (DOF).

Tabel 2: Fuglearter registreret i Smålandsfarvandet Natura 2000 fuglebeskyttelsesområder (N162, N169, N173 og tilhørende fugleområder), inklusive status på den europæiske og danske rødliste (yngle- og ikke-ynglebestande). Y angiver ynglefugle, og T angiver trækfugle.

Natura 2000		N173				N162		N169	EU rødliste	DK rødliste (Y)	DK rødliste (T)
		F82	F83	F85	F86	F95	F96	F81			
Blishøne (T)	<i>Fulica atra</i>		X	X		X	X	X	NT	VU	VU
Dværgterne (Y)	<i>Sternula albifrons</i>		X	X		X	X	X	LC	VU	NA
Edderfugl (T)	<i>Somateria mol-lissima</i>						X		EN	NT	NT
Fjordterne (Y)	<i>Sterna hirundo</i>		X	X		X		X	LC	NT	DD
Fløjsand (T)	<i>Melanitta fusca</i>						X		VU		NT
Havterne (Y)	<i>Sterna paradisaea</i>		X	X	X			X	LC	VU	NA
Havørn (TY)	<i>Haliaeetus albicilla</i>		X	X	X			X	LC	NT	NA
Klyde (Y)	<i>Recurvirostra avosetta</i>	X	X	X	X	X	X		LC	VU	NA
Spidsand (T)	<i>Anas acuta</i>						X	X	VU	EN	LC
Taffeland (T)	<i>Aythya ferina</i>				X			X	VU	VU	NT
Troldand (T)*	<i>Aythya fuligula</i>			X	X	X		X	NT	NT	VU
Toppet skallesluger (T)	<i>Mergus serrator</i>			X					NT	VU	LC

Sammenfatning: Arter

Fiskefaunaen i Smålandsfarvandet omfatter flere arter med bevaringsmæssig relevans på både dansk og europæisk niveau, herunder europæisk ål, som er klassificeret som kritisk truet (CR) på den danske rødliste, samt flere arter klassificeret som sårbare (VU) og næsten truede (NT) på den europæiske rødliste. Helt udgør en interessant forekomst, idet den ikke er registreret i andre områderne omkring Sjælland og Fyn, men udelukkende i Smålandsfarvandet. De øvrige arter er generelt udbredt i danske farvande, og området fremstår derfor ikke som unikt for de øvrige fiskearter, men indgår i et større sammenhængende marint økosystem i de danske farvande.

Der er registreret 12 fuglearter knyttet til marine og kystnære naturtyper i Smålandsfarvandet, der i enten en dansk og/eller europæisk kontekst er klassificeret som næsten truede (NT), sårbare (VU) eller truede (EN). Ud fra den anvendte metode indikerer det, at området har en vis bevaringsmæssig betydning som levested for disse arter. Smålandsfarvandet er imidlertid ikke unikt i denne sammenhæng, da de samme arter også forekommer i andre dele af Sjælland og Danmark. Området bør derfor forstås som en del af et bredt sammenhængende netværk af marine og kystnære naturtyper, hvor disse fuglearter indgår på tværs af flere lokaliteter. Kystlagunerne kan dog være vigtige for flere af arterne.

Sammenfatning

Det er DTU Aquas samlede vurdering, at en beslutning om at gå videre med etablering af en nationalpark i Smålandsfarvandet med et marint fokus primært skal bero på områdets forekomst af de marine naturtyper "Kystlaguner og strandsøer" (1150) samt "Rev" (1170), overvejende stenrev med stor udbredelse, men også biogene rev (muslingebanker). Kystlaguner er ikke i sig selv sammenhængende eller i væsentlig grad sammenhængende med den marine natur i de åbne dele af Smålandsfarvandet, fordi de er helt eller delvist afskåret fra havet, hvilket er definitionen på en kystlagune. Omfanget af denne naturtype udgør dog et unikt bidrag i en regional sammenhæng. Stenrevene i specielt den nordlige del af området kan anses for at være tæt forbundet med korte afstande mellem de udpegede rev og kan derfor anses for at være en sammenhængende "kerne" af hårdt substrat med den dertil knyttede biodiversitet. DTU Aqua vurderer, at mulighederne for at de to naturtyper kan opnå gunstig bevaringsstatus, kan realiseres gennem tiltag via den grønne trepart og aktiv naturgenopretning. Det er disse to naturtyper, og den udbredelse de har i Smålandsfarvandet, der gør området særligt i den danske marine natur. Derudover er ferskvandsfisken helt i et regionalt marint perspektiv kun registreret i Smålandsfarvandet for områderne omkring Sjælland og Fyn.

Referencer

Andersen, J. E., Dalkvist, D., Jensen, D. J., Nabe-Nielsen, L. I., Tjørnløv, R. S. & Olsson, A. S. (2025). Naturværdier i en mulig nationalpark Smålandsfarvandet (Projekt nr. 22007099). WSP Danmark A/S.

BirdLife International (2021). European Red List of Birds. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Carl, H. & Møller, P. R. (red.) (2026). Atlas over danske saltvandsfisk. Bd. 1–3. København: Statens Naturhistoriske Museum. ISBN 978-87-87519-99-1.

Fredshavn, J., Nygaard, B., Ejrnæs, R., Johansson, L. S., Dahl, K., Christensen, J. P. A., Kjær, C., Elmeros, M., Mortensen, R. M., Møller, J. D., Heldbjerg, H., Sveegaard, S., Galatius, A., Brunbjerg, A. K., Boel, M., Strandberg, M. T., Hansen, R. R. & Alnøe, A. B. (2025). Bevaringsstatus for naturtyper og arter – 2025. Habitatdirektivets artikel 17-rapportering. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. Videnskabelig rapport nr. 673.

Freyhof, J. & Brooks, E. (2011). European Red List of Freshwater Fishes. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Moeslund, J. E., Nygaard, B., Ejrnæs, R., Alstrup, V., Baagøe, H. J., Bell, N., Bruun, L. D., Bygebjerg, R., Carl, H., Christensen, M., Damgaard, J., Dylmer, E., Elmeros, M., Flensted, K., Fog, K., Goldberg, I., Gønget, H., Heilmann-Clausen, J., Helsing, F., Holm, M. F., Holmen, M., Jørgensen, G. P., Jørum, P., Karsholt, O., Larsen, M. N., Lissner, J., Læssøe, T., Madsen, H. B., Martin, O., Misser, J., Møller, P. R., Nielsen, O. F., Olsen, K., Schmidt, H. T., Søchting, U., Sterup, J., Teilmann, J., Thomsen, P. F., Tolsgaard, S., Vedel-Smith, C., Vesterholt, J., Wiberg-Larsen, P. & Wind, P. (2023). *Den Danske Rødliste*. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. Tilgængelig på: <https://www.redlist.au.dk>

Nieto, A., Ralph, G. M., Comeros-Raynal, M. T., Kemp, J., García Criado, M., Allen, D. J., Dulvy, N. K., Walls, R. H. L., Russell, B., Pollard, D., García, S., Craig, M., Collette, B. B., Pollom, R., Biscoito, M., Chao, N. L., Abella, A., Afonso, P., Álvarez, H., Carpenter, K. E., Clò, S., Cook, R., Costa, M. J., Delgado, J., Dureuil, M., Ellis, J. R., Farrell, E. D., Fernandes, P., Florin, A.-B., Fordham, S., Fowler, S., Gil de Sola, L., Gil Herrera, J., Goodpaster, A., Harvey, M., Heessen, H., Herler, J., Jung, A., Karmovskaya, E., Keskin, C., Knudsen, S. W., Kobylansky, S., Kovačić, M., Lawson, J. M., Lorange, P., McCully Phillips, S., Munroe, T., Nedreaas, K., Nielsen, J., Papaconstantinou, C., Polidoro, B., Pollock, C. M., Rijnsdorp, A. D., Sayer, C., Scott, J., Serena, F., Smith-Vaniz, W. F., Soldo, A., Stump, E. & Williams, J. T. (2015). European Red List of Marine Fishes. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

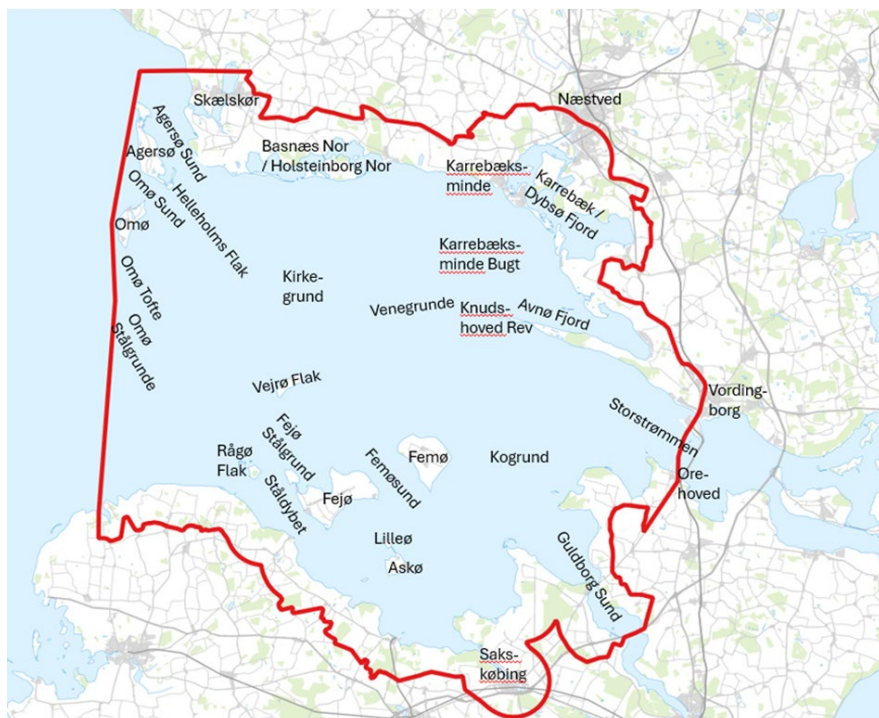
Petersen, J. K., Helmig, S., Geitner, K. J. & Rosenskjold, H. (2024). Foreløbige optegnelser over lokaliteter for stenfiskeri i indre danske farvande. Aarhus Universitet. Finansieret af Miljøstyrelsen og Velux Fonden.

Stæhr, P. A. U., Holbach, A. M. & Göke, C. (2024). Udpegning af områder egnet til genetablering af stenrev. Vordingborg Kommune. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. Teknisk rapport nr. 326.

WSP & Schønherr A/S (2025). Landskabskarakteranalyse Smålandsfarvandet: Analyse af landskabelige og marine potentialer. Udarbejdet for Naturstyrelsen.

Bilag A

Bilag A viser en geografisk oversigt over de lokaliteter, der er nævnt i teksten, herunder Knudshoved Odde, Venegrunde, Vejrø, Rågø, Kirkegrund, Omø Tofte, Stålgunde samt dybrenden til Storstrømmen.

Figur 1A. Gengivet fra (WSP & Schönherr A/S, 2025), "Den følgende beskrivelse af det overordnede havlandskab referer til en række stednavne i forundersøgelsesområdet, som er vist på kortet".

Danmarks
Tekniske
Universitet

DTU Aqua
Henrik Dams Allé
2800 Kongens Lyngby

www.aqua.dtu.dk